

УДК 81'22:343.9

DOI 10.35433/philology.1(94).2021.79-96

НАТЕ ЕМОЇ В ЛІНГВОКРИМІНАЛІСТИЧНИХ ЕКСПЕРТИЗАХ: ПРОБЛЕМИ ДЕКОДИФІКАЦІЇ СМISЛУ

Р. К. Махачашвілі*, А. О. Бахтіна**

Доба «мережевого суспільства» набуває безперервної трансформації, постійно змінюючи акценти онтологічної та онтичної сутності людини виду *homo ciberneticus*. Проте фундаментальним фактором людського співіснування залишається комунікація як субстрат порозуміння між людьми з передбаченим нею подальшим ефектом на різні сфери екзистенційної парадигми. Мова ж як вияв людської свідомості й гуманізаційного процесу загалом є істинною субстанцією, яка кодифікує комунікативні акти, що в комп'ютерному бутті набуває ширшої проблематики декодифікації. Тому в нашому дослідженні ми експлікували один із найпопулярніших сьогодні видів цифрової комунікації – вербальні повідомлення із застосуванням штучної мови етої та невербальні тексти лише з використанням оптичних знаків. Мета статті зумовила виведення гіпотетико-дедуктивної теорії уможливлення апробації етої в лінгвокриміналістичних експертизах судових справ України з апеляцією до вже апробованих судових експертиз етої у світовому контексті. Селекціонувавши конкретні етої з різних судових справ країн Європи та США, ми впровадили експеримент із креацією емпіричного конструкта – тексту-симулякра із закодованими контекстами за допомогою селекціонованих етої, які респондентам необхідно було розкодувати з огляду на індивідуальну перцепцію та інтерпретацію етої. Результати експерименту з його подальшою аналітичною обробкою продемонстрували можливість і необхідність долучення до лінгвокриміналістичних експертиз мови етої як іконографічного або піктографічного виду, що є релевантним специфіці світової цифровізації та організації цифрової комунікації. Зважаючи на всі етапи перевірки отриманих даних, ми номінували селекціоновані етої як hate етої, що уможливають деструкцію комунікації та є цифровим корелятом hate speech.

* доктор філологічних наук,
доцент кафедри романської філології
та порівняльно-типологічного мовознавства
(Інститут філології
Київського університету імені Бориса Грінченка)
r.makhachashvili@kubg.edu.ua
ORCID: 0000-0002-4806-6434

** аспірант кафедри романської філології
та порівняльно-типологічного мовознавства
(Інститут філології
Київського університету імені Бориса Грінченка)
a.bakhtina@kubg.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3337-6648>

Ключові слова: hate emoji, мова, кодифікація, лінгвокриміналістичні експертизи, комп'ютерне буття, Unicode Consortium.

HATE EMOJI IN FORENSIC LINGUISTICS EXPERTISE: PROBLEMS OF DECODING THE MEANING

Makhachashvili R. K., Bakhtina A. O.

The era of the "Network society" acquires a continuous transformation, constantly changing the emphasis of the ontological and ontic essence of human species homo ciberneticus. However, communication remains fundamental to human existence as a substratum of interpersonal understanding, with its intended consequent effect on the various spheres of the existential paradigm. Language, as the ousia of human consciousness and the process of humanization in general, is a true substance that encodes communicative acts, that in computer being attains a broader problem of decoding. That is why in our research, we explain one of the most popular types of digital communication today: verbal messages using the artificial language emoji and non-verbal texts just with the help of optical signs. The purpose of the article led to the derivation of a hypothetico-deductive theory of allowing emoji approval in forensic linguistics expertise. That theory we have approved in the probable court cases of Ukraine with an appeal to the emoji has already approved in forensic expertise in the global context. After selecting specific emoji from different forensic cases in Europe and the United States, we have implemented an experiment with the creation of an empirical construction: a mock text with the coded contexts using selected emoji. Respondents had to decode emoji based on individual perception and interpretation. The results of the experiment with its subsequent analytical processing demonstrated the possibility and necessity of involving emoji in forensic linguistics expertise as an iconographic or pictographic type, which is relevant to the specificity of global digitization and the organization of digital communication. Taking into account all the verification stages of the data obtained, we have nominated the selected emoji as hate emoji, which are capable of destroying the communicative act and which are a digital correlate of hate speech.

Keywords: hate emoji, language, codification, forensic linguistics expertise, computer being, Unicode Consortium.

Мова є одним із найважливіших ідентифікаторів і водночас кодифікаторів людського буття. Її прагматична функція збігається з функціями біологічних ідентифікаторів (геном, відбитки пальців, кров), але онтологічна функція мови передбачає верифікацію людської сутності на всіх рівнях буття, що автоматично виводить її на поняття мови як усії. У новогрецькій мові термін усія (οὐσία) тлумачиться для позначення сутності та природи якоїсь речі. З концепції давньогрецької мови термін визначали в синтезі з онтологічною та онтичною організацією смислу об'єкта. Зокрема, Аристотель ототожнив усю з ὑποκειμενον (річ, що лежить в основі; сутність). Усе це дає підстави номінувати усю як εἶδος,

вид чи особливість, інколи єдність матерії та ейдосу, а інколи саму матерію [2: 112]. У подальшій історії філософії ситуація постійно ускладнювалася, оскільки стоїки розглядали усю як невизначений субстрат, мислителі середнього платонізму та неоплатонізму повернулися до значення «сутність», а христологія наблизилася до усії ὑπόστασις, збагативши її іншими значеннями, яких у новогрецькій мові більше немає [2: 117]. Ми ж розглядаємо усю в Аристотелевому сенсі – як сутність, основу, субстрат ідентифікації істоти як людини, синтезований матерією з ейдосом або в ширшому понятті – онтологією з онтичністю.

Мова завжди істинна. Вона ідентифікує не лише саму людину, а й

її наміри, дії, вчинки, часто приховані, але іманентно завжди присутні вербально. Мова здатна виявити й розкрити різні ситуації в синхронічному та діахронічному аспектах, даючи пояснення конкретному мовному акту як із логічної позиції, так і з біхевіористичної, психологічної тощо. Натомість хибними можуть бути висловлювання, верифікація яких відбувається за допомогою встановлення істинності/хибності засновків та висновку висловлювання. Зокрема, ці знання локалізовані в лінгвістичних експертизах, проведення яких устанавлює логічні та феноменологічні зв'язки структури мови, синтезовані з прагматичними та праксіологічними факторами, притаманними конкретному мовцю. Наприклад, за умови ефективних експертиз маємо сьогодні поняття hate speech, лінгвістичний чинник якого є усією процесу та результату деструктивних комунікативних ситуацій між людьми. Зокрема, В. Клемперер, досліджуючи hate speech фашизму в книзі LTI – «Lingua Tertii Imperii: Notizbuch eines Philologen» («Мова Третього Рейху. Записник філолога») зробив висновок, що мова – це субстанція, яка «створює і мислить за тебе», коли йдеться про масову свідомість та вплив на неї через мову. Усе це сприяє утворенню мовної моделі, іманентною характеристикою якої вважається «обмежена дозволеність», за межами якої істинна суть промови втрачала свою ефективність. Таким «взірцем» ефективною мовної моделі В. Клемперер називає Й. Геббельса, який володів стратегічними мовними зворотами.

Зі свого боку, індустрія 4.0 суттєво трансформувала екзистенційну функцію людини, трансгресувавши її з Homo Sapiens у Homo Ciberneticus [18]. А відтак поняття hate speech в умовах цифрової комунікації також трансформується, пристосовуючись

до мови як кодифікатора, що є експлікантом кодифікативних зв'язків у штучних мовах. Власне, кодифікація в комп'ютерному бутті [6] і є тією «обмеженою дозволеністю», валідованою чіткими алгоритмами. Наприклад, одним із видів комп'ютерного алгоритму є алгоритм Codemoji, субстрат якого полягає в шифрі Цезаря (або шифрі зсуву) – симетричний моноалфавітний алгоритм шифрування, у якому кожна буква відкритого тексту замінюється на ту, що віддалена від неї в алфавіті на сталу кількість позицій. Римський імператор Юлій Цезар використовував для приватного листування шифр зсуву з ключем 3: замість літери А підставляв D, замість В – Е й так далі. За означеним алгоритмом, кодифікатором еможі є Unicode. Проте усія еможі як мови перебуває на перетині протиріччя: з одного боку, ця мова є універсальною, але з тим акцентом, що її універсальність пролонгована специфікою комп'ютерного буття та основою «мережевого суспільства» [3] загалом, для якого характерна цифрова комунікація з використанням еможі. З іншого – перцепція та інтерпретація знаків еможі має ознаки «індивідуальної мови» [5: 142]. Це протиріччя особливо загострюється, коли через використання конкретних знаків еможі між комунікантами виникає конфлікт, здатний виявити злочинні наміри та привести до злочинних дій. Конфлікт якраз і виникає через різні індивідуальні кодифікатори, до яких належить передусім мова, а також ментальність, виховання, культура тощо, віддзеркалені в мові. Отже, у цифровому форматі hate speech трансгресується в різновид, який ми номінуватимемо й експлікуватимемо надалі як hate emoji.

Постановка наукової проблеми.

Лінгвістичні експертизи мають досить розгалужену класифікацію, підпорядковану специфіці

досліджуваного об'єкта. Експертизи можуть фокусуватися у фонетичній та фонологічній площинах, охоплюючи й акцентно-інтонаційний фон досліджуваного тексту (судово-акустична експертиза [1: 13]); лінгвостилістичні експертизи, покликані верифікувати етногеографічні дані, що стосуються учасників судового процесу; граматичні експертизи, здатні до експлікації специфіки мислення та світогляду піддослідного, які закладені в структурно-системній сітці мови, якою піддослідний говорить, на перетині мови (мов), якою він мислить, що й знаходить своє відображення в прагматиці його дій. На нашу думку, у лінгвокриміналістичних експертизах наявний ще один вид – іконографічні або піктографічні експертизи. Така необхідність зумовлена специфікою світової цифровізації («мережевого суспільства»). Проте водночас виникають питання: наскільки об'єктивним може бути інтерпретація емої? Чи не виникне загроза хибної інтерпретації через специфіку емої, яка полягає у фреймовій структурі семіотичного поля знака, що візуалізує план змісту залежно від ментальних фреймів? І чи не передбачає все попередньо зазначене наявність когнітивного упередження в інтерпретації емої в судових справах?

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання залучення до судових експертиз штучної мови емої порушували переважно зарубіжні дослідники, оскільки в більшості країн Західної Європи та в США судові практики мали досвід експертної обробки не лише вербального тексту, а й емої як різновиду комунікативного акту. Кожен із них, окрім практичної (досвідної) картини застосування емої в лінгвокриміналістиці, подає обґрунтування доцільності або недоцільності залучення емої до судових справ, орієнтуючись як на

універсальні характеристики цифрової комунікації, так і на фреймову специфіку, залежну здебільшого від етнічних та ментальних характеристик. Найвідомішими дослідниками означеного питання є Голдман Ерік, Гоун Лорен, Енгелен Ян, Кірлі Елізабет, Кон Ніл, Маккалок Гретхен, Морант Марко Рікардо, Нікель Мартін, Піперскі Олександр, Поллак Ніл та інші.

Фокусуючись на правовій сфері залучення емої до цифрової комунікації, професор юридичного факультету університету Санта-Клари Ерік Голдман у праці «Emojis and Intellectual Property Law» (2018) [13] описує функціональність знаків емої з огляду Законодавства США в сфері охорони інтелектуальної власності. Професор наголошує на проблемі захисту емої з юридичної позиції. Проблемне поле означеного питання візуалізується передусім на структурному рівні, оскільки оптичні знаки комп'ютерного буття кодифікуються за допомогою Unicode, однак на різних цифрових платформах декодифікація характеризується різним ступенем оптичності (залежно від програмування конкретної мережі). Коли ж декодифікація не відбувається, тоді ми говоримо про авторське право на конкретні емої, яке належить іншій цифровій платформі. Однак Ерік Голдман звертає увагу на так звані «proprietary emojis», створені приватними особами або для них (наприклад, Кімої від Кім Кардаш'ян). У такому разі, коли буде порушення авторського права, передбачене використанням зазначених знаків на платформах, якими Unicode для них непередбачений, та долученням знаків до видів комунікації, ітиметься про юридичну відповідальність порушника права власності на конкретні емої. Крім того, у разі використання емої в hate speech, можливе й кримінальне

впровадження проти порушника, а застосовані ним емої підлягатимуть лінгвокриміналістичній експертизі.

Протилежний попередньому вектор, а саме емої як фактор гуманізації, досліджують науковці в галузі кримінального права, кримінального процесу, кримінальної відповідальності та доказів Елізабет Кірлі й Мерилін Макмехон. У праці «The Emoji Factor: Humanizing the Emerging Law of Digital Speech» [14] на основі дослідження конкретних випадків долучення емої як доказової бази в досудових розслідуваннях та судових засіданнях дослідники узагальнюють, що оптична візуалізація людської думки, безперечно, додає повноти вираження думок і почуттів комуніканта, проте й утворює проблемне поле, яке полягає в перцепції та інтерпретації знака. Зокрема, фахівці з різних дисциплін виявили, що емої також можуть виконувати такі лінгвістичні функції, як фатичні маркери (що вказує на розмову), контекстуалізовані модифікатори (зміна значення), навмисні еквікватори (значення помутніння) та емоційні знаки пунктуації. А отже, посилюється проблема правильної декодифікації знака не лише в межах цифрової платформи як її складової, а й у межах міжособистісної цифрової комунікації як додаток до вербального тексту або його заміник, що, власне, і призводить до конфлікту. Через це більшість науковців та дослідників емої, у судових практиках зокрема, висловлюють недовіру до оптичних знаків як до конструктивного підходу до доказової бази, наголошуючи на відсутності універсальної перцепції та інтерпретації знака не лише в комп'ютерному бутті, а й у свідомості людини. Однак автори праці звернули увагу на те, що емої, які апріорі мають негативний сигніфікант, найбільш варіативні, а тому розширюють проблемне поле із

залученням етнічних, культурологічних, законодавчих тощо факторів, натомість позитивні емої здебільшого інваріантні.

В українському правовому контексті випадки долучення емої до лінгвокриміналістичних експертиз не спостерігаються, а отже, наше завдання – на основі закордонної теоретико-практичної бази розробити гіпотетико-дедуктивний експеримент із залученням українських респондентів.

Метою дослідження є виведення на основі емпіричного експерименту гіпотетико-дедуктивної теорії доцільності та необхідності залучення емої – з номінацією конкретних знаків як hate емої – до лінгвокриміналістичних експертиз на основі українського законодавства в судових справах, виявивши переваги та недоліки ймовірного впровадження.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Епоха комп'ютерного буття, яка експлікується як «складна, багатовимірна сфера синтезу дійсності, людського досвіду та діяльності, опосередкована новітніми цифровими та інформаційними технологіями; техногенна дійсність, складова техносфери буття» [6: 36], суттєво формувала екзистенційні передумови людства, відобразившись як на свідомості та світогляді людини, так і на формах їх реалізації. Оскільки основним ідентифікатором людини є мова, тож акцентуємо на трансгресії комунікативного буття у сферу цифрової комунікації. Ідеться, передусім, про штучні мови, використання яких сьогодні набуває не лише ознак додатку до тексту природної мови, а й ознак самотності – тексту, візуалізованого штучною мовою, який у повному обсязі здатен замінити текст, написаний природною мовою. До таких універсальних штучних мов належить мова емої, яку з огляду на специфіку її

функціональності науковці розглядають як "особливі мовні ідеограми, нефонетичні, багатомодальні писемні знаки для вираження широкого спектру людських емоцій у текстах різних цифрових медіа" [5: 142], вона набуває характеристик полілатеральності – «...(від давньогр. πολυ – багато; від лат. latus – сторона) – категорії, яка відображає в знакові різнобічне відтворення смислів за допомогою логіко-структурного, лексико-граматичного, морфологічного та ін. засобів» [5: 142].

Японський дизайнер інтерфейсів та засновник еможі Шигетака Куріта створив перші 176 символів для японських користувачів мобільної платформи i-mode. Створені ним картинки (12x12 пікселів) корелювали з життям мешканців міста засновника (Префектура Гіфу, Японія), відтворюючи найпоширеніші дискурси реальної комунікації. Тому, узявши за основу ідею манги – однієї з форм японського зображального мистецтва, Куріта відтворив піктографічно елементи японської культури. Згодом, потрапивши на Захід, до Unicode Consortium, еможі трансгресувалися в міжнародну мову символів, створення яких набуло суто цифрової зумовленості.

У зв'язку з означеною вище цифровою зумовленістю можемо зробити висновок, що зумовленим є не лише формат спілкування цифрової людини XXI століття, а й засіб, чим у нашому випадку є мова еможі. Саме тому все більшої популярності у світі набуває судова практика, де суди закликають долучати до справи еможі як один із видів доказу. Така практика вже була запроваджена у Великій Британії, Новій Зеландії, Франції та Сполучених Штатах Америки. Окрім того, США має сьогодні найбільший досвід доказовості злочинних дій та/або намірів за допомогою використання еможі. Ерік Голдман, викладач права та блогер Університету Санта-Клари,

повідомив, що кількість випадків, коли США покликаються на еможі як доказ, зростає з 33 у 2017 році до 53 у 2018-му, що становило 30% загальної кількості покликань на еможі [12]. Наприклад, в одній судовій справі позивач стверджував, що еможі, "усміхнене обличчя з висунутим язиком" (Face Savouring Delicious Food) (рис. 1) принижував його гідність та ганьбив у соціальних мережах. Суд постановив, що згаданий еможі мав на меті ображати, висміювати, критикувати та зневажати. Проте це тлумачення було не автономне: воно важливе стосовно інших фактів та додаткових обставин справи.

Рис. 1

Часто використання еможі передбачає притягнення людей до адміністративної відповідальності, оскільки в цивільних справах США суди трактують еможі «великий палець угору» (Thumbs Up Sign), «удари кулаком» (Fisted Hand Sign) та «рукостискання» (Handshake) (рис. 2) як складові угоди або намір укласти договірну угоду.

Рис. 2

У Франції у 2016 році чоловіка засудили до трьох місяців ув'язнення за погрозу колишній дівчині. Звинувачення було висунуто на основі текстового повідомлення в месенджері, у якому чоловік надіслав піктограму пістолета (Pistol Emoj, рис. 3). Суд постановив, що пістолет інтерпретовано та долучено до справи як «загрозу смерті у вигляді зображення».

Рис. 3

Варто зауважити, що, за інформацією ВВС, компанія Apple для запобігання провокації вогнепальних нападів у США прийняла рішення замінити зображення справжнього пістолета на іграшковий (рис. 4). На місці традиційного чорно-сріблястого револьвера в нових емої з'явилося зелено-помаранчеве зображення пластикового водяного пістолета. Водночас в офіційному коментарі від Apple повідомляють про те, що це «гарний редизайн популярного емої».

Рис.4

Отже, мова емої опинилася не тільки в ролі повноцінного замітника природної мови (усе частіше створюються, наприклад, проекти з емої-літератури: оптична візуалізація поезії та прози [15]), а й у ролі інтерпретанти [8], яка має суб'єктивний характер, залежний від ментальних та культурологічних чинників. Тому використання емої в доказовій базі судових справ хоч і набуває популярності, проте викликає недовіру саме через полілатеральність емої та, відповідно, варіативність інтерпретації оптичного знака. Наприклад, на початку 2021 року в соціальних мережах відбувся конфлікт через нові емої, запроваджені платформами Apple та Google. Приміром, людська рука (Pinching Hand), яка наближає один до одного вказівний і великий пальці, зображуючи знак «мало», «потроху» (рис. 5) [4], яскраво демонструє комунікативний бар'єр у перцепції та інтерпретації знака.

Рис.5

Розробники стверджують, що новий емої (він, до речі, представлений у шести відтінках шкіри) потрібен саме для того, щоб висловити «малу кількість чогось, невеликий проміжок часу, маленьку суму грошей і т. д». [18]. Проте в деяких культурах це також знак гніву й роздратування. Однак користувачі інтерпретували цей знак як знак із сексуальним підтекстом, таким, що покликаний принизити чоловічу гідність.

Проте варто зауважити, що для толерування різних ментальних та культурологічних чинників Unicode Consortium запроваджують зміни, зокрема вони стосуються «чоловічих» професій, як-от: поліцейський, будівельник чи детектив, – вони отримали в емої жіночі версії. Також в оптичній візуалізації з'явилися жінки-атлети, прапор ЛГБТ і родини лише з одним із батьків.

Проте чи сприятиме таке толерування правильнішої інтерпретації комунікативних підтекстів, чи навпаки: безпосередньою номінацією гендерної, расової, класової належності сприятиме розгортанню інших конфліктів – це питання лишається відкритим. Окрім того, Елізабет Кірлі та Мерилін Макмехон, спеціалісти в галузі права Йоркського університету в Торонто (Osgoode Hall Law School), у праці «The Emoji Factor – Humanizing Digital Speech» [14], зробили висновок, що найбільшої складності та варіативності в інтерпретаціях набувають саме ті емої, які апіорі мають негативний сигніфікант, натомість позитивні емої здебільшого інваріантні. Джозеф Ремі, заступник прокурора та член Консультативної ради Національного центру злочинності проти білих комерційців (NW3C), зазначив, що сьогодні не існує жодної судової практики, яка б із залученням емої сприяла в доказовій базі прокурорам, суддям або слідчим, але інші типи справ є повчальними. Як

пояснює Дж. Ремі, «тридцять років тому йшлося про наркотики та наркотичний сленг. Зараз ми атакуємо ту саму проблему, лише по-іншому. Інакше кажучи, емої дуже схожі на тип кодованої мови, що використовується в торгівлі наркотиками» [12]. Зокрема, у 2015-у році відбувся суд над Россом Ульбріхтом. Розслідування підтвердило, що наркоторгівля, запроваджена Ульбріхтом, налічує дохід у розмірі понад 200 мільйонів доларів США. Прокурор у Федеральному окружному суді Манхеттена зачитав на доказ текст публікації підсудного в Інтернеті, однак без покликання на наявні в ньому емої. У тексті було зазначено: «Я такий схвилюваний за наше майбутнє, що можу луснути» («I'm so excited and anxious for our future, I could burst» [14: 38]). Згодом суддя Кетрін Б. Форест проінструктувала адвоката та присяжних, що необхідно долучити до лінгвістичної експертизи емої як підтвердження практичних намірів та емоційно-психологічного стану підсудного.

Елізабет Кірлі та Мерилін Макмехон, наводячи значну кількість прикладів із долученням емої до доказової бази, підсумовують, що хтось із правознавців ігнорував оптичні знаки, тоді як хтось приймав їх на доказ, а хтось – на свої суб'єктивні судження. Проте, зазначають дослідники, «з використанням соціальних медіа та емої, що прискорюється як домінуючий інструмент комунікацій, послідовна юридична реакція на їх присутність у судових процесах стане все більш затребуваною» [14: 50].

В Україні подібна практика долучення емої до розгляду судових справ сьогодні не зафіксована. Проте зарубіжний досвід означеного питання свідчить про розширення

контекстуального поля справи, що розглядається, і, відповідно, має право претендувати на доказовість з урахуванням інших лінгвістичних експертиз вербального тексту з оптичною візуалізацією. Необхідність такого розширення експлікується не лише світовим досвідом, а й глобалізацією, пов'язаною передусім із «мережним суспільством» та орієнтацією на homo ciberneticus. Окрім того, пандемія через Covid-19 також внесла стихійні корективи в буттєвий вимір людини [16], що адіафоризує фізикалістську екзистенцію, трансгресуючи її в on-line-буття як єдине дозволене буття. On-line-буття, зі свого боку, характеризується когнітивним дисонансом, який полягає в зіткненні двох протилежних вимірів – цифрової безмежності та фізичної обмеженості. Усе це має своє віддзеркалення й на цифровій комунікації: цифровий комунікант має валідувати не лише свою практичну діяльність у мережі, а й навчитися передавати емоції в цифровому форматі для адаптації як до ситуації, так і до іншого комуніканта, що передбачатиме в синтезі емпатію з подальшим уникнення комунікативних бар'єрів, які є субстратом колізій, конфліктів, мережних війн тощо.

Щоб простежити й проаналізувати перцепцію та інтерпретацію знаків емої на перетині судових процесів (адміністративних та/або кримінальних справ), ми апробували такий емпіричний експеримент. Селекціонувавши з різних іноземних джерел емої, які фігурували в судових справах країн світу та ефективно сприяли розкриттю справ (рис. 6), ми створили текст-симулякр, який подається як вербально-еліптичний конструкт, де конкретні контексти замінені знаками емої.

Рис.6

Проте попередньо ми створили повністю вербальний текст, який також подаємо для прикладу, однак акцентуємо, що наш текст є лише однією з інтерпретацій, а не

константою, але це дасть змогу простежити розходження контекстів і смислів між першим задуманим та наступними декодифікованими текстами за емоїї (рис. 7).

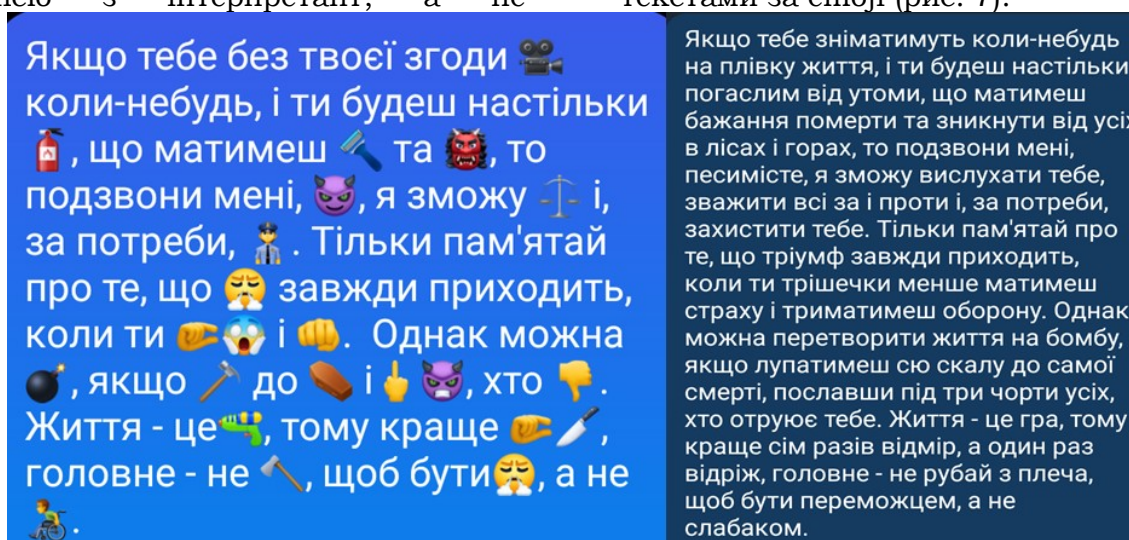

Рис.7

До експерименту було долучено 8 респондентів-українців, завдання яких – розкрити контексти, перетворивши емоїї на слова/словосполучення/речення, апелюючи до індивідуального сприйняття знаків. Вікова категорія респондентів була окреслена від 15 до 55 років, тексти з виділеними вставками подаємо анонімно, зі збереженням конфіденційності.

1. **Якщо тебе без твоєї згоди будуть знімати в різних ситуаціях коли-небудь і ти будеш настільки злим, що аж піна з рота йтиме, що матимеш бажання закатати під асфальт та кричати, як дикий звір, то**

подзвони мені, коли буде дуже погано, я зможу тебе вислухати і порадити їй, за потреби, притягнути винного до кримінальної відповідальності. Тільки пам'ятай про те, що злість та обурення завжди приходить, коли ти в шоковому стані й хочеться когось вдарити, але ти стримуєшся. Однак можна вибухнути, якщо закриватись у собі, мовчати і тримати скелети в шафі. І пам'ятай, що зло робить той, хто не знайшов себе в цьому світі. Життя – це перешкоди та несподіванки, тому краще мати наготові гостре слівце, щоб знищити словесно противника,

головне – не **перегинай**, щоб не **обернулось усе проти тебе**, щоб **бути просто обуреним**, а не **інвалідом на все життя**. Хоча **життя й нележке**, треба **вміти за себе боротись**, але **пам'ятай**, що я **поруч і завжди тебе підтримаю**.

2. Якщо тебе без твоєї згоди **зніматимуть** коли-небудь і ти **будеш настільки горіти**, що матимеш **стимул до дії та поганій настрій**, то **подзвони мені, чортяка**, я **зможу все зважити й, за потреби, викликати поліцію**. Тільки **пам'ятай про те, що злість завжди приходить**, коли ти **трошки злякався і готовий лізти в бійку**. Однак **можна вибухнути**, якщо **забити й послати під три чорти того, хто тобі не подобається**. Життя – це **боротьба**, тому **краще трохи позлитися**, головне – не **переборщити**, щоб **бути розлюченим, а не скаліченим**.

3. Якщо тебе без твоєї згоди **будуть знімати** коли-небудь і ти **будеш настільки запарений**, що матимеш **головний біль та роздратованість**, то **подзвони мені, я геній у цій справі**, я **зможу вчинити правосуддя**, і за потреби **викликай поліцію**. Тільки **пам'ятай про те, що злість завжди приходить**, коли ти **«маленька людина» і даєш відсіч**. Однак **можна воювати**, якщо **ти впертий, до смерті, і «добрі люди» знають, хто програє**. Життя це – **спіраль**, тому **краще менше робити необдуманих вчинків**, та **головне – не рубати з плеча**, щоб **бути лише злим, а не інвалідом**.

4. Якщо тебе без твоєї згоди **сфотографують** коли-небудь і ти **будеш настільки роздратованим**, що матимеш **час та запал**, то **подзвони мені, чортяко**, я **зможу підлетіти й, за потреби, проінспектувати**. Тільки **пам'ятай про те, що запаморочення завжди приходить**, коли ти **наляканий і побитий**. Однак **можна підірватися**, якщо **пробиватися до**

кінця і бути злим з тими, хто слабший. Життя – це **гра**, тому **краще мати сталеві нерви**, головне – **не йти напролом**, щоб **бути запаморочливим, а не безпорадним**.

5. Якщо тебе без твоєї згоди **фотографують** коли-небудь і ти **будеш настільки вибуховим**, що **будеш різати й сердитися**, то **подзвони мені, чорт забирай**. Я **зможу зважити й, за потреби, допомогти**. Тільки **пам'ятай про те, що пара завжди приходить**, коли **ти маленький гуманоїд і б'єшся**. Однак **можна вибухнути**, якщо **достукатися до мертвих і послати чортів, які не подобаються**. Життя – це **круговерть**, тому **краще трохи поранитися**, головне – **не відрубати**, щоб **бути спокійним, а не інвалідом**.

6. Якщо тебе без твоєї згоди **зніматимуть на відео** коли-небудь і ти **будеш настільки обурений**, що **матимеш бритву в руці та будеш у стані афекту**, то **подзвони мені, чортяко**, я **зможу віднайти справедливість**, за потреби, **викличу поліцію**. Тільки **пам'ятай про те, що злість завжди приходить**, коли **ти трішки наляканий та агресивний**. Однак **можна вибухнути**, якщо **забити до смерті й послати чортів, хто слабший**. Життя – це **розвага**, тому **краще трішки порізати**, головне – **не зарубати**, щоб **бути агресивним, а не покаліченим**.

7. Якщо тебе без твоєї згоди **знімуть** коли-небудь і ти **будеш настільки полум'яніти**, що матимеш **голитися та біситися**, то **подзвони мені, чорте**, я **зможу зважити й, за потреби, викликати поліцію**. Тільки **пам'ятай про те, що гнів завжди приходить**, коли **ти трохи наляканий і б'єшся**. Однак **можна вибухнути**, якщо **достукатися до гроба й послати до біса, хто поганій**. Життя – це **пістолет**, тому **краще трохи**

різати, головне – **не сокирою**, щоб **бути злим**, а не **інвалідом**.

8. Якщо тебе без твоєї згоди **фотографують** коли-небудь і ти будеш настільки **розбурханий**, що **матимеш бритву та злість**, то подзвони мені, **чорт**, я зможу **зважити** їй, за потреби, **допомогти**. Тільки пам'ятай про те, що **гнів завжди приходить**, коли **ти трохи наляканий і в ударі**. Однак **можна вибухнути**, якщо **забивати цвяхи до могили й посилати тих, хто поганий**. Життя – це **постріл**, тому краще **менше різати**, головне – **не рубати**, щоб **бути злим**, а не **покаліченим**.

Як бачимо, денотати мають суттєве розходження з інтерпретативними значеннями. Очевидно, що респонденти розподіляли смислове навантаження з релевантністю позитивному контексту, однак конкретні знаки здебільшого було неможливо інтерпретувати позитивно. Наприклад, знак **а** сфокусований в одному семантичному полі з певним розходженням на функціонали (фото, відео). Знак **в** більшою мірою інтерпретується в негативному значенні, але не в контексті зовнішнього подразника (пожежа – вогонь), а в психофізіологічному навантаженні (злість/обурення/роздратованість тощо).

Знак **с** інтерпретований із перевагою в негатив (6:2), що іманентно та за контекстом указує на інтерпретацію агента (адресата повідомлення) як на людину із суїцидальними нахилами. Знак **д**, незважаючи на фізіономістично негативну візуалізацію, у симульованому контексті інтерпретується в позитивному значенні (друг/товариш). Знак **ф** збігається з власним денотатом, експлікуючи зваженість та виваженість, а отже, подається в текстах більшою мірою в позитивному значенні. Знак **g** є

цілком передбаченим оптично, таким, що має безпосередню кодифікацію та ідентифікацію. Проте варто зауважити, що інтерпретація в текстах ділить своє значення навпіл з перцепцією знака. Наприклад, 4 респонденти зберігають нейтралітет, інтерпретуючи знак як поліцію, тоді як 4 інших сприймають знак у позитивній асоціативній інтерпретації (захист/допомога). Знак **h** є одним із ключових, які найсуттєвіше експлікують полілатеральність емоції, про що ми докладніше зазначимо пізніше. Для початку звернімо увагу, що в обох випадках інтерпретації знак **h**, на думку респондентів, розкриває негативний бік психоемоційного стану (злість/гнів/роздратованість). Знак **i** в контексті має негативну інтерпретацію, проте зауважимо (і що видно з другого випадку вживання знака), що поза контекстом він матиме здебільшого нейтральну (денотативну) експлікацію (трохи/менше), що, зі свого боку, свідчить про відсутність в українській ментальності когнітивного упередження до знака як до такого, що покликаний принизити чоловічу гідність. Знак **j** більшою мірою експлікує людський страх, що, імовірно, зумовлено фізіономістичними оптичними даними візуалізації. Знак **k** також має переважно негативну інтерпретацію, що синтезується з ударом, битвою, однак 20% респондентів усе ж змогли трансгресувати сигніфікант у позитивне семантичне поле, релевантне боротьбі та силі. Знаки **l** та **m** інтерпретовані за принципом інтерпретації знака **k**. Цікавим є перцепція та інтерпретація знака **n**, оскільки його безпосередній денотат апіорі має або негативну характеристику (якщо сприймати смерть як втрату, біль, завершення, забуття тощо), або нейтральну (якщо сприймати смерть як перехід в інший буттєвий вимір). Проте респонденти

змогли трансгресувати знак у позитивне семантичне поле (5 позитивних експлікацій з 8-и), що в різних вербальних вираженнях вказує на спробу не боятися смерті, боротися, мати сміливість. Знаки **o**, **p**, **q** мають стовідсоткову негативну інтерпретацію, окрім того, в усіх текстах синтезуються в один вербальний інтерпретативний ряд. Знак **r** має в текстах розподіленість: 20% позитив, причому конотативно позитивне значення візуалізується в дихотомії боротьба-розвага, що експлікує протилежні екзистенційні функції; 30% негатив (постріл/тяжкість); 30% нейтралітет, що корелює з безпосереднім денотатом (пістолет). Зауважимо, що в симулякрі був зазначений іграшковий пістолет, щоб зменшити негативне навантаження на знак. Проте, як бачимо, респонденти знака **r** фокусуються не стільки на оптичності знака, скільки на його властивостях. Власне, тому ми й маємо таку розгалуженість в експлікації. Знаки **s** і **t** інтерпретовані в парадигмі негатив/позитив із розподіленістю в 5:3 та 3:5, що вбачаємо в семематичності знаків, де ніж (невеликий предмет, а отже, зручніший в оперативному використанні) здебільшого асоціюється з типовою холодною зброєю, яка з високою частотністю

фігурує в кримінальних злочинах. Сокира як холодна зброя (більший предмет, важчий, а отже, незручний) меншою мірою фігурує в кримінальних справах, як правило, у побутових злочинах. Окрім того, в українській мові розповсюдженим є фразеологізм «рубати з плеча», значення якого вербалізується у двох семантичних полях: 1) говорити, діяти різко, категорично; 2) робити що-небудь зопалу, не подумавши [9]. А отже, сокира ментально асоціюється в українців як сигнал до обдумування своїх дій та слів, що й трансгресує інтерпретацію в позитивний бік. Знак **u** має стовідсоткову негативну інтерпретацію, де найчастіше денотат є релевантним номенам, якими респонденти експлікують знак (інвалід/каліка), лише в одному випадку маємо стилістично нейтральний номен – безпорадність, який певною мірою толерує ставлення комуніканта до людей з обмеженими фізичними можливостями. Проте акцентуємо, що толерує лише певною мірою, оскільки знак **u** власною оптичністю вказує на безпосередність сигніфіканта, тому застосування цього знака апіорі призведе до негативної конотації, навіть без урахування вербальної інтерпретації. Розподілимо тепер усі інтерпретанти схематично (рис. 8):

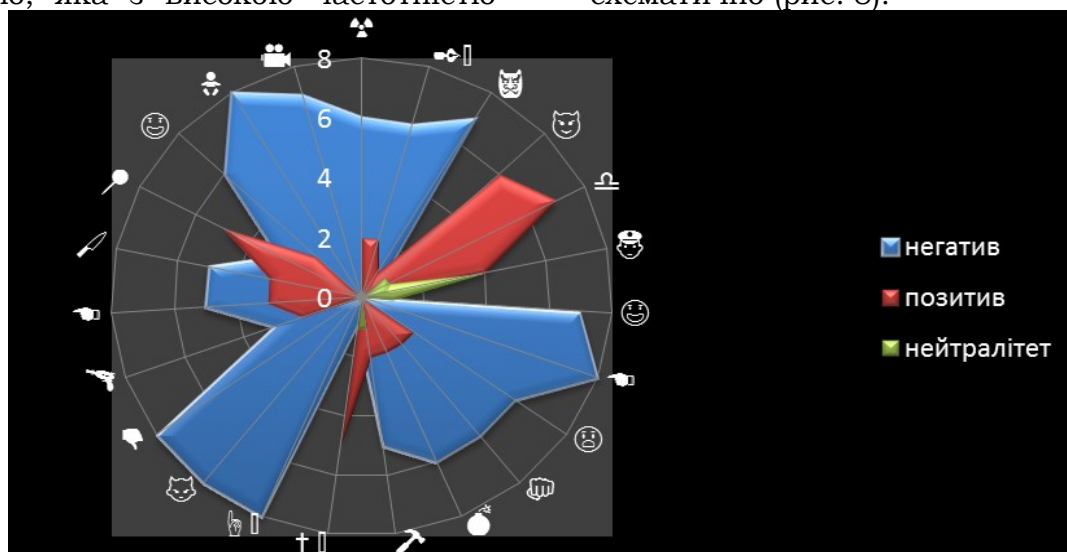

Рис.8

Як бачимо зі схеми, загальна кількість негативних інтерпретацій знаків у тексті переважає над кількістю позитивних та нейтральних, проте позитив стоїть на другому місці, що свідчить про можливість зміни смислового навантаження контексту залежно від багатьох факторів, притаманних респондентам (вік, виховання, ментальність, етнічність, професія тощо).

Зважаючи на зазначене вище, повернемося до знака **h**, про який ішлося попередньо як про

найадекватнішу експлікацію полілатеральності знака. Знак **h** у кожному тексті інтерпретується в негативному семантичному полі (злість/агресія/роздратованість).

Варто наголосити на тому, що ми вже провели серію опитувань із перцепції та інтерпретації еможі, і в кожному з них знак **h** інтерпретувався в межах негативної конотації (рис. 9). Звернімо увагу на одну з підсумкових діаграм з опитування, у якому взяло участь 150 респондентів:

Рис.9

Насправді ж Unicode Consortium кодифікує знак **h** як «Face with Look of Triumph Emoji» (обличчя з виразом тріумфу). Проте цілком закономірним є хибна інтерпретація цього знака, оскільки така номінація є ментальним фреймом, адже означений еможі був створений у Японії. Звідси й специфічні фізіономістичні характеристики оптичного знака: почуття тріумфу в японців безпосередньо валідуються боротьбою, підтвердженням чого є зародження культури самурайства (яп. 侍, さむらい, самурай, "слуга"). Кодекс "Бусідо" [20], якого дотримувалися самураї, диктував, що він зобов'язаний постійно вдосконалювати тіло й дух самурайський. Ідеться передусім і про

вдосконалення в бойових мистецтвах – насамперед це стосувалося майстерного оволодіння зброєю. Так з'явилася катана – найвідоміший меч у світі та священна зброя самурая. Згідно з «Бусідо», душа воїна закладена в його мечі. Це автоматично робило катану найважливішою зброєю, утрата якої прирівнювалася до смерті. Разом із катаною використовували Дайсьо – зменшену копію основного меча. Це був меч статусу, носити який дозволяли тільки самураям. Техніка володіння мечем (мистецтво фехтування) суворо регламентована. У кендо (шлях меча) діють суворі правила: як необхідно тримати меч, як завдавати ударів, як до нього підходити й брати в руки. На допущені помилки вказує сенсей,

слабкість вважається тут неприпустимою [20]. Власне, фізичним удосконаленням воїна й передбачається його тріумф. Усе це часто знаходить своє втілення в японських видах спорту. Скажімо, у боротьбі сумо є звання *йоккодзуна рікісі* (横綱力士), що перекладається як «силач товстого канату»: звання *йоккодзуни* надається борцям, які мають звання *одзекі* й відзначаються особливими бойовими якостями та силою. Отже, розглянувши уважніше знак, бачимо, що оптичне зображення тріумфу за допомогою емої візуально нагадує воїна, борця, зосередженість та впевненість якого супроводжується парою з ніздрів. Окрім того, варто зауважити, що в японській культурі є також поняття *сібуса*, що означає гіркувато-терпкий смак незрілої хурми й застосовується в контексті різних предметів, мистецтв та моди. Отже, *сібуса* асоціюється з боротьбою, «шляхом меча», де боротьба релевантна поняттю *тріумф*.

Натомість у нашій культурі пара з ніздрів асоціюється з такими характеристиками, як злість, лють, гнів, роздратування тощо, що й верифікується на рисунку 9 та в текстах-симулякрах зокрема. Окрім того, на візію знака в негативній конотації вказує й інтерпретація знака **b**, який експлікується

респондентами за його наслідковим функціоналом, тобто за парою, димом, яким передує вогонь, а отже, «випускання пари» автоматично стає показником злості, агресії, люті, роздратування.

Зауважимо також на знакові **d**, інтерпретація якого хоч і має семантично правильну орієнтацію, проте йому також належить інтерпретація в межах фреймової семантики. Респонденти експлікували згаданий знак у системі негативного семантичного поля (дикий звір/поганий настрій/роздратованість/біс/злість). У початковій інтерпретації, створеній авторами експерименту, знак **d** розкривається як «зникнути від усіх в лісах і горах». В Unicode Consortium цей знак має денотат «Японський огр» («Japanese Ogre») [17]. І в цьому випадку наявність обставини «в лісах і горах» у вербальному тексті передбачена не японською культурою, а кельтською (фрейм розподіляється в Центральній Європі – до півночі від Альп). Японською тут є лише оптична візуалізація знака. Огри – це персонажі кельтської міфології, які мешкають переважно в лісах і горах. Однак, як бачимо, внутрішня семантика знака **d** зчитується в універсальному контексті – біс/чорт/зловива істота.

Як Ви вважаєте, чи можуть означені емої мати кримінальний підтекст та загрозувати життю та/чи безпеці людини? (1 - ні, не можуть; 5 - так, можуть).

8 відповідей

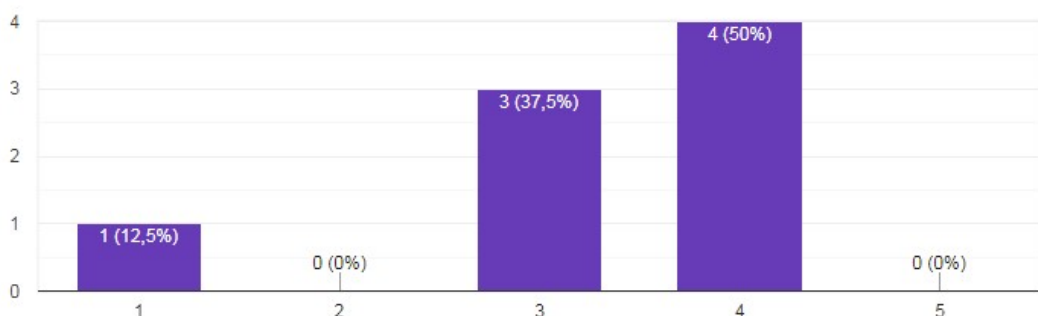

Рис. 10

Підсумкове опитування восьми респондентів за результатами створених текстів демонструє розподіленість позиції респондентів у питанні, чи можуть емої погрожувати життю та безпеці людини, з перевагою до стверджувальної відповіді (рис. 10).

За результатами експерименту та опитування 8 респондентів, які взяли участь в експерименті, можна зробити певні висновки. Семіотичний рівень мови, до якого належить мова емої, є необхідним базисом у сфері лінгвокриміналістичних експертиз. Окрім того, конкретні знаки емої, які вже були долучені до судових справ у різних країнах світу, можемо номінувати як *hate emoji* з уможливленням експлікації такої номінації, про що й ідеться в дослідженні. По-перше, через те, що знаки емої відтворюють той структурно-семантичний та логічний субстрат смислу, який апріорі закладений у вербальному тексті. Проте в цифровій комунікації все частіше вербальний текст кодифікується за допомогою емої, тому штучна мова в цьому разі є апостеріорним «телеграфом» смислу переданої інформації, а отже, потребує декодифікації. По-друге, оскільки будь-яка емоція є логічно зумовленою, про що свого часу наголосили К. Юнг та З. Фройд, емотивна функція емої містить доповнювальний елемент до загальної характеристики потенційного злодія, що й дасть змогу за допомогою експертизи простежити конкретний момент події, який передував злочину, або окреслити портрет звинуваченого.

Висновки й перспективи дослідження. Отже, долучення до лінгвокриміналістичних експертиз такого виду, як іконографічні або піктографічні експертизи, об'єктом якого будуть *hate emoji* і вивченням яких займатимуться цифрові лінгвісти та програмісти, уможливить розширення доказової бази судових

справ. Така необхідність, зі свого боку, зумовлена двома факторами: 1) мова емої є апостеріорною [7], тобто трансгресованою з природної мови та зумовленою нею (оскільки перцепція та інтерпретація відбувається саме природними мовами), а тому підсилюється необхідність верифікації конотації певного знака разом із вербальним текстом; 2) комп'ютерне буття та цифровізація буттєвого виміру людини передбачає тотальні зміни, передусім – у концепції культури мови та мовлення, абстрагованої до кодифікації смислу цифрового письма, а відтак потребує розширення експертної методики та алгоритмів розпізнання підтекстових корпусів певного дискурсу.

Проведений нами експеримент зі створеним текстом-симулякром із використанням емої та залученням до інтерпретації тексту восьми респондентів був спрямований на спростування або підтвердження нашої гіпотетико-дедуктивної теорії про перцепцію та інтерпретацію конкретних знаків емої в негативній конотації – такій, що спонукає до злочинних намірів та/або дій. За результатами інтерпретацій тексту-симулякра підсумовуємо, що візія заданих знаків апелює до спроможності емої до створення злочинної ситуації: результати коливаються в межах вище середнього (4 бали з 5: 50%) та середнього (3 бали з 5: 30%) з восьми наявних респондентів.

Отже, переконуємося, що задані емої уможливають злочинні наміри та/або дії, що також передбачено кількома чинниками: зовнішній – оптична візуалізація конкретного емої, фізіономістика якого свідчить про негативну конотацію; внутрішній – передбачений ментальною (фреймовою) семантикою знака, виховним аспектом, притаманним комунікантам (адресату та адресанту або одному з них). Зазначені емої, селекціоновані з різних судових справ світу, і в українському контексті

можемо номінувати як *hate emoji*, що є оптичним корелятом вербального *hate speech*.

Усе зазначене вище й окреслює водночас верифікацію необхідності долучення *hate emoji* до судових справ України та виявляє проблему ймовірного долучення, яка полягає у відсутності універсальних норм та правил інтерпретації мови емої. Окрім того, важливий аспект – перцепція емої, яка є релевантною здебільшого індивідуальним особливостям комуніканта: від ментальних чинників до виховання, виду діяльності тощо. З огляду на останнє окреслюється перспектива дослідження означеної проблеми, яка полягає в спробі універсалізації декодифікованого (вербально) знака емої для адіафоризації індивідуальних інтерпретант, уможливлення чого, зі свого боку, передбачить орієнтація на логічну структуру знака емої з його денотатом як універсальним номеном і єдиним сигніфікантом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Бегов Д. Д. Судово-акустична експертиза та її місце у системі судових експертиз. *Вісник академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України*. 2000. № 6. С. 13–18.

2. Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей. К.: Дух і Літера, 2009. Т. 1. 576 с.

3. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура / под ред. Пер. с англ. под науч. ред. О. И. Шкаратана. М.: ГУ ВШЭ, 2000. 608 с.

4. Користувачі соціальних мереж скандалять щодо нового смайла. URL: <https://lenta.ua/ua/koristuvachi-sotsialnih-merezh-skandalyat-shchodov-novogo-smayla17177/?fbclid=IwAR2gNAKkhzL uTKRZFWst2GOHOqWifOskSpdLQ0XX>

[o924OJ_jKbvdD5E1rUw/](https://doi.org/10.24040/j.kbvdD5E1rUw/) (дата звернення: 04.02.2021).

5. Махачашвілі Р., Бахтіна А. Емпіричний метод у дослідженні поліатеральності емої. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. 2019. Т. 4, № 43. С. 141–144.

6. Махачашвілі, Р. К. Динаміка англomовної інноваційної логосфери комп'ютерного буття: дис. ... докт. філол. наук : 10. 02.04. 2013. 400 с.

7. Пиперски А. Конструирование языков: От эсперанто до дотракийского. 2-е изд. М: Альпина нон-фикшн, 2020. 224 с.

8. Пирс Ч. Избранные философские произведения. Пер. с англ. К. Голубович, К. Чухрукидзе, Т. Дмитриева. М.: Логос, 2000. 448 с.

9. Словник фразеологізмів української мови / уклад. : В. М. Білоноженко та ін. К.: Наукова думка, 2003. 1104 с.

10. Danesi M. The semiotics of emoji: The rise of visual language in the age of the Internet. London: Bloomsbury Academic, 2016. 208 p.

11. Emoji Forensics. URL: <https://h11dfs.com/emoji-forensics/> (дата звернення: 04.02.2021).

12. Forensic Linguists Explore How Emojis Can Be Used As Evidence In Court. URL:

<https://theenglishcube.com/forensic-linguists-explore-how-emojis-can-be-used-as-evidence-in-court/> (дата звернення: 04.02.2021).

13. Goldman, E. (2018). Emojis and the Law. *Wash. L. Rev.*, 93, 1227.

14. Kirley Elizabeth, McMahon Marilyn. The emoji factor: Humanizing the emerging law of digital speech. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3068058 (дата звернення: 04.02.2021).

15. Makhachashvili R., Kovpik S., Bakhtina A., Schmeltser E. Technology of poetry presentation via emoji-maker platform ict tools: pedagogical function of graphic mimesis / R. Makhachashvili et al. 7th Workshop on Cloud

Technologies in Education, CTE. 2019. No. 7. P. 264-280.

16. Makhachashvili, R., Semenist, I., Bakhtina, A. Digital Skills Development and ICT Tools for Final Qualification Assessment: Survey Study for Students and Staff of European and Oriental Philology Programs. / R. Makhachashvili et al. Electronic Scientific Professional Journal "OPEN EDUCATIONAL E-ENVIRONMENT OF MODERN UNIVERSITY". 2020. No. 9. P. 54-68.

<https://doi.org/10.28925/2414-0325.2020.9.5> (дата звернення: 22.02.2021).

17. Picture This: A List of Japanese Emoji. URL:

<https://www.nippon.com/en/japan-topics/b00137/picture-this-a-list-of-japanese-emoji.html>. (дата звернення: 22.02.2021).

18. Qué significa este emoji de WhatsApp y por qué genera polémica en las redes. URL: https://www.clarin.com/tecnologia/significa-emoji-whatsapp-genera-polemica-redes_0_BXmhBXC68.html. (дата звернення: 04.02.2021).

19. Restian A. Homo ciberneticus. Editura Științifică și Enciclopedică : monografic. București : Editura Științifică și Enciclopedică, 1981. 215 p.

20. The Samurai Code. URL: <https://sites.google.com/site/projectsamurai1010/the-code-of-the-samurai>. (дата звернення: 22.02.2021).

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Byehov D. D. (2000). Sudovo-akustichna ekspertiza ta yiyi mistse u sistemi sudovikh ekspertiz [Forensic acoustic examination and its place in the judicial examination system]. *Visnik akademiyi pratsi i sotsial'nikh vidnosin Federatsiyi profspilok Ukrayini*. № 6. S. 13-18. [in Ukrainian].

2. Yevropeyskyi slovnyk filosofii: Leksykon neperekladnostei (2009). [Dictionary of Untranslatables: A

Philosophical Lexicon]. K: Dukh i Litera. 1. 576 s. [in Ukrainian].

3. Kastel's M. (2000). Informatsionnaya epokha: ekonomika, obshchestvo i kul'tura [The Information Age: Economy, Society and Culture] / pod red. Per. s anhl. pod nauch. red. O. I. Shkaratana. M.: HU VShE. 608 s. [in Russian].

4. Korystuvachi sotsialnykh merezh skandaliat shchodo novoho smaila [Social network users are scandalizing about the new smiley]. URL: https://lenta.ua/ua/koristuvachi-sotsialnih-merezh-skandalyat-shchodo-novogo-smayla17177/?fbclid=IwAR2gNAKkhzLuTKRZFWst2GOHOqWifOskSpdLQ0XXo924OJ_jKbvdD5E1rUw/ (дата звернення: 04.02.2021) [in Ukrainian].

5. Makhachashvili R., Bakhtina A. (2019). Empirychnyi metod u doslidzhenni polilateralnosti emoji [Empirical method in the study of emoji polylaterality]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriya «Filolohiia»*. T. 4. № 43. S. 141-144. [in Ukrainian].

6. Makhachashvili R. K. (2013). Dynamika anhlomovnoi innovatsiinoi lohosphery komp'uternoho buttia [Dynamics of English-language innovative logosphere of computer existence]: dys. ... dokt. filol. nauk 10. 02.04. 400 s. [in Ukrainian].

7. Pypersky A. (2020). Konstruyovanye yazykov: Ot esperanto do dotrakyiskoho [Construction of languages: From Esperanto to pre-Thracian]. 2-he vyd. M: Alpyna non-fykshn. 224 s. [in Russian].

8. Pirs Ch. (2000). Yzbrannyye fylosofskyye proyzvedeniya [Selected philosophical works]. per. s anhl. K. Holubovych, K. Chukhrukydze, T. Dmytryeva. M.: Lohos. 448 s. [in Russian].

9. Slovnyk frazeolohizmiv ukrainskoi movy (2003). [Dictionary of phraseology of the Ukrainian language] / uklad.: V. M. Bilozhenko ta in. K.:

Naukova dumka. 1104 s. [in Ukrainian].

10. Danesi M. (2016). The semiotics of emoji: The rise of visual language in the age of the Internet. London: Bloomsbury Academic. 208 p. [in English].

11. Emoji Forensics. URL: <https://h11dfs.com/emoji-forensics/> (data zvernennia: 04.02.2021) [in English].

12. Forensic Linguists Explore How Emojis Can Be Used As Evidence In Court. URL: <https://theenglishcube.com/forensic-linguists-explore-how-emojis-can-be-used-as-evidence-in-court/> (data zvernennia: 04.02.2021) [in English].

13. Goldman, E. (2018). Emojis and the Law. Wash. L. Rev., 93, 1227. [in English].

14. Kirley Elizabeth, McMahon Marilyn. The emoji factor: Humanizing the emerging law of digital speech. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3068058 (data zvernennia: 04.02.2021) [in English].

15. Makhachashvili R., Kovpik S., Bakhtina A., Schmeltser E. (2019). Technology of poetry presentation via emoji-maker platform ict tools: pedacogical function of graphic mimesis / R. Makhachashvili et al. 7th Workshop on Cloud Technologies in Education, CTE. No. 7. P. 264–280. [in English].

16. Makhachashvili, R., Semenist, I., Bakhtina, A. Digital (2020). Skills Development and ICT Tools for Final

Qualification Assessment: Survey Study for Students and Staff of European and Oriental Philology Programs. / R. Makhachashvili et al. Electronic Scientific Professional Journal «OPEN EDUCATIONAL E-ENVIRONMENT OF MODERN UNIVERSITY». No. 9. P. 54-68. <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2020.9.5> [in English].

17. Picture This: A List of Japanese Emoji. URL: <https://www.nippon.com/en/japan-topics/b00137/picture-this-a-list-of-japanese-emoji.html>. (data zvernennia: 22.02.2021) [in English].

18. Qué significa este emoji de WhatsApp y por qué genera polémica en las redes [What does this WhatsApp emoji mean and why does it generate controversy in the social networks]. URL: https://www.clarin.com/tecnologia/significa-emoji-whatsapp-genera-polemica-redes_0_BXmhBXC68.html. (data zvernennia: 04.02.2021) [in Spanish].

19. Restian A. (1981). Homo ciberneticus. Editura Științifică și Enciclopedică [Homo ciberneticus. Scientific and Encyclopedic Publishing House] : monografic. București: Editura Științifică și Enciclopedică. 215 p. [in Romanian].

20. The Samurai Code. URL: <https://sites.google.com/site/projectsamurai1010/the-code-of-the-samurai>. (data zvernennia: 22.02.2021) [in English].

Стаття надійшла до редколегії: 30.04.2021

Схвалено до друку: 07.06.2021